

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНИКА**

Факультет природничих наук

Кафедра лісового та аграрного менеджменту

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Основи гідротехнічної меліорації лісових земель

Рівень вищої освіти – другий (магістерський)

Освітня програма Лісове господарство

Спеціальність Н4 Лісове господарство

шифр і назва

Галузь знань Н Сільське, лісове, рибне господарство та ветеринарна
медицина

шифр і назва

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 10 від 25 червня 2025 р.

м. Івано-Франківськ – 2025 р.

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Основи гідротехнічної меліорації лісових земель
Викладач (-і)	Олійник Василь Степанович
Контактний телефон викладача	067-456-75-94
E-mail викладача	vasyl.oliinyk@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	Очний
Обсяг дисципліни	<u>3</u> кредити Є КТС, <u>90</u> год.
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pnu.edu.ua/
Консультації	Консультування проводиться за розкладом консультацій викладача, який розміщений на інформаційному стенді кафедри
2. Анотація до навчальної дисципліни	
"Основи гідротехнічної меліорації лісових земель" як навчально-наукова дисципліна вивчається на освітньому рівні "магістр" для формування у студентів теоретичних знань та практичних навиків щодо поліпшення продуктивності лісових земель їх, стійкості насаджень, ґрунтозахисної і гідрологічної ролі лісів та посилення багатогранних корисних функцій у різних лісорослинних умовах. Її вивчення ґрунтується на знаннях із ботаніки, дендрології, метеорології, ґрунтознавства, лісознавства і лісівництва та інших навчальних дисциплін, отриманих при освоєнні програм освітнього рівня "бакалавр" та "регіонального лісівництва ОР "магістр". При вивченні дисципліни особлива увага приділяється аналізу позитивного впливу лісу на регулювання сухості і перезволоженості ґрунтів, запобіганні ерозії ґрунтів та шкідливих метеорологічних явищ а також розвитку паводкового стоку, вітровій діяльності та іншим шкідливим процесам. При цьому особлива увага присвячена гірським і степовим лісорослинним умовам. Програма дисципліни "Основи гідротехнічної меліорації лісових земель" передбачає застосування отриманих знань у практичній сфері екстремальних перезвожених, дефіцитно сухих та рельєфно складних гірських умов.	
3. Мета та цілі навчальної дисципліни	
Мета курсу - вивчення способів поліпшення лісових земель шляхом докорінної зміни гідрологічного режиму територій, запобігання виникнення метеорологічних небезпечних шкідливих стихійних явищ, що є виживими засобами підвищення продуктивності лісових земель, стійкості і захисної ролі лісових насаджень.	

Основними цілями вивчення дисципліни є формування необхідних теоретичних, практичних та методологічних, регіональних знань про: - водорегулювальну, ґрунтозахисну та атмосферопокращуючу роль лісу; - вплив лісу у запобіганні перезволоження земель, їх засолення, дефіцит у них вологи, сніго-і вітрозахисним впливом на автошляхи і залізниці; - особлива увага приділяється застосуванню гірських меліорацій; - акцентовано увагу на лісівничо-меліоративних властивостях деревних порід та чагарників.
4. Програмні компетентності.
Інтегральна компетентність. ЗК1. Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми з урахуванням еколого-гідрологічного рельєфного, метеорологічного та лісорослинного різноманіття. ЗК2. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел ЗК4. Здатність генерувати нові ідеї. Спеціальні (фахові) компетентності. СК1. Здатність практично осмислювати проблеми лісового господарства. СК2. Здатність забезпечувати стаке ведення регіонального лісового господарства та посилювати багатогранні корисні функції лісу. СК3. Здатність оцінювати регіональні особливості природно-кліматичних умов для організації ефективного лісового господарства. Програмні результати навчання. Результати навчання. РН1. Спеціалізовані концептуальні знання, що включають сучасні наукові здобутки у сфері лісового господарства. РН3. Приймати ефективні рішення з питань лісового господарства для конкретних природних умов. РН6. Оцінювати стан лісових фітоценозів і ресурсів для конкретних лісорослинних умовах та прогнозувати можливості їх використання. РН7. Розробляти та реалізовувати наукові та прикладні проекти у сфері лісового господарства з урахуванням доступних ресурсів, ризиків, економічних і екологічних аспектів.
5. Організація навчання
Обсяг навчальної дисципліни

Вид заняття		Загальна кількість годин		
Лекції		18		
Практичні		12		
Самостійна робота		60		
Ознаки навчальної дисципліни				
Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / вибірковий	
Третій	Н4 Лісове господарство	Другий	Нормативний	
Тематика навчальної дисципліни				
Тема		Кількість год.		
		лекції	практичні заняття	самостійна робота .
Тема 1. Предмет і завдання гідротехнічних зрошувальних меліорацій.		2	1	5
Тема 2. Зрошення Лісових розсадників, плантацій і садів.		2	1	5
Тема 3. Боротьба із засоленням ґрунтів.		2	2	5
Тема 4. Осушення лісових земель відкритими каналами.		2	1	5
Тема 5. Осушування горизонтальним дренажем, і спеціальні способи осушування.		2	1	5
Тема 6. Гірські меліорації, їх види і наукові основи застосування.		2	2	5
Тема7. Протидія шкідливим метеорологічним явищам.		2	1	10
Тема 8. Протидія шкідливому паводковому стоку вод.		2	1	10
Тема 9.Лісівничоекологічне вдосконалення ведення лісового господарства.		2	2	10
ЗАГАЛЬНА:		18	12	60
6. Система оцінювання навчальної дисципліни				
Загальна система оцінювання навчальної дисципліни	Поточний контроль на практичних заняттях – до 50 балів за семестр; поточний контроль на лекціях – до 40 балів за семестр; контроль самостійної роботи – до 10 балів за семестр. Сумарний підсумковий контроль – до 100 балів (сума балів за поточний контроль на практичних і лекційних заняттях та самостійної роботи). Шкала оцінювання: https://efund.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/172/2023/09/polozhennia-pro-orhanizatsiiu-osvitnoho-protsesu-ta-rozrobku-osnovnykh-dokumentiv-z-orhanizatsii-osvitnoho-protsesu.pdf			

7. Політика навчальної дисципліни

Письмові роботи:

Академічна доброчесність дотримується при вивченні дисципліни. Зокрема не допускається списування під час проведення поточних та підсумкових контрольних заходів, самостійного виконання навчальних завдань (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей). Вимагається застосовування посилань на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей; надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використанні методики досліджень і джерела інформації.

Відвідування занять є обов'язковим. Засвоєння пропущеної теми лекції з поважної причини перевіряється під час складання підсумкового контролю, а з іншої причини – у вигляді співбесіди. Пропущені практичні заняття, незалежно від причини пропуску, студент відпрацьовує згідно з графіком консультацій. Поточні негативні оцінки, отримані студентом під час засвоєння відповідної теми на практичному занятті перескладаються викладачеві, який веде заняття, до складання підсумкового контролю з обов'язковою відміткою у журналі обліку роботи академічних груп. У випадку пропуску більше 50 % часу аудиторного навантаження студент не допускається до іспиту.

Неформальна освіта. Питання визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті регулюється «ПОЛОЖЕННЯ про визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної освіти, в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника» (<https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2022/11/neformalna-osvita.pdf>). Процедура перезарахування здійснюється при співпадінні назви неформальної активності з назвою освітнього компоненту та кількістю кредитів. Для перезарахування кредитів неформальної освіти створюється комісія для прийняття рішення. Результати навчання, які отримані у неформальній освіті, враховуються при оцінюванні самостійної Роботи студентів з відповідних дисциплін.

8. Рекомендована література

Основна література

1. Генсірук С.А. Ліси України: Моногр.- К.:Наук. думка, 1992. - 496 с.
2. Гідротехнічні меліорації лісових земель: Пiрд., за ред. В.Ю. Юхновського. - К.: Кондор, 2014. 374 с.
3. Голояд Б.Я., Бойчук І.І. Екологічні основи захисту гірсько-лісових басейнових екосистем від шкідливих екзогенних процесів в Українських Карпатах. - Івано-Франківськ, 2001.-390 с.
4. Калуцький І.Ф., Олійник В.С. Стихійні явища в гірсько-лісових умовах

Українських Карпат: моногр.- Львів: Камула, 2007. - 240 с.

5. Лазарчук М.О. та ін. Проектування осушувальних систем: навч. посіб. - Рівне: НУВГП, 2010. - 330 с.

6. Ромашенко М.І., Балюк С.А. Зрошення земель в Україні. Стан та шляхи поліпшення. - К.: Світ, 2000. -114 с.

7. Харченко О.В., Петренко Ю.М. Основи гідротехнічної меліорації лісових земель: метод. указ. - Суми: СНАУ, 2014. - 48 с.

Методичне забезпечення

1. Горшенін М.М., Пешко В.С. Ерозія гірських лісових ґрунтів та боротьба з нею. - Львів: вид. Львів. ун-ту, 1972. - 147 с.

2. Олійник В.С. Гідрологічна роль лісів Українських Карпат: моног.- ІваноФранківськ:НАІР, 2013.-232с.

3. Основи гідромеліорацій: навч. пос., за ред. А.М. Рокочинського. - Рівне: НУВГП, 2014. - 255 с.

4. Пасулько Й. І. Ерозія - ворог землі. - Ужгород: Карпати, 1967. - 108 с.

5. Перехрест С.М. та ін. Шкідливі стихійні явища в Українських Карпатах та засоби боротьби з ними. - К.: Наук. думка, 1971. - 200 с.

6. Фурдичко О. Карпатські ліси: проблеми екологічної безпеки та сталого розвитку гірського регіону. - Львів: Бібльос, 2002. - 192 с.

Інформаційні ресурси

Державне агентство лісових ресурсів України. – [Електронний ресурс].

Доступний з <http://dklg.kmu.gov.ua/forest/control/uk/index>

2. ДСТУ 3404-96 Лісівництво. Терміни та визначення.
<https://www.twirpx.com/file/593498/>

Викладач Олійник В.С.,
професор